

El passat 31 de març el Congrés dels Diputats va aprovar la Llei de Residus i Sòls Contaminats per a l'Economia Circular que deroga l'anterior Llei 22/2011 de 28 de juliol, de Residus i sòls contaminats.

La nostra visió es que aquesta Llei estatal, arriba tard, és decebedora i no va més enllà dels mínims que contempla i obliga la Directiva de residus 2018/851 i la Directiva SUP.

Afirmem que aquesta Llei estatal és insuficient perquè renuncia a desenvolupar les possibilitats que permet la Directiva que deixa als estats moltes possibilitats per assolir els objectius que marca la Directiva, així com per afavorir un canvi en el model de producció de mercat actual, la causa que es produeixin les emissions i residus d'efectes ambientals, sanitaris i climàtics planetaris i de creixement imparable del consum de recursos finits.

La Directiva reforça encara més l'aplicació de jerarquia del principi d'actuació per gestionar els residus generats i defineix de forma més clara que la *incineració amb recuperació d'energia no s'ha de considerar recuperació de residus* i que la *incineració, amb o sense recuperació d'energia, es tractament finalista dels residus*, alhora que marca objectius de recuperació de residus i l'obligatorietat de l'ús d'instruments econòmics per enfortir la prevenció de residus i la responsabilitat ampliada del productor.

La llei estatal també transposa la Directiva (UE) 2019/904 del Parlament Europeu i del Consell, 05-06-2019, relativa a la reducció de l'impacte de determinats productes de plàstic al medi ambient (Directiva SUP) per la qual cosa adquireixen rang legal les mesures de prevenció i reducció de la contaminació marina incloses les escombraries marines. La Directiva s'havia d'haver transposat el juliol del 2021 (la Comissió Europea té obert un expedient d'infracció contra l'estat espanyol per no haver aplicat prohibir la comercialització de 10 productes de plàstic d'un sol ús).

La Llei estatal, de manera insuficient, pretén incloure l'aplicació de les obligacions de la Directiva 2021/851 sobre reforçar el principi de jerarquia en la gestió dels residus i l'obligatorietat de l'ús d'instruments econòmics, però presenta mesures insuficients de prevenció de residus, de reutilització i ampliació de la responsabilitat estesa del productor del producte (RAP) i limita les competències de la normativa catalana.

La Llei catalana de Prevenció de residus que està preparant el Govern ha de superar els objectius i actuacions d'aquesta Llei tant insuficient i aprofitar les possibilitats que la Directiva de residus obre i que la Llei estatal no desenvolupa en els aspectes més determinants sobre com reduir els residus, el consum de materials i les externalitats tal i com ho reflecteix el text de la Directiva:

“Com a part d'aquestes mesures, els Estats membres han de facilitar models de producció, de negoci i de consum innovadors que redueixin la presència de substàncies perilloses en els materials i productes, fomentin la prolongació de la vida útil dels productes i promoguin la reutilització mitjançant el establiment i el suport de xarxes de reutilització i reparació, com les dirigides per les empreses de l'economia social, els règims de dipòsit, devolució, retorn i de reutilització, i incentivant a que la indústria s'adapti en aquest nou escenari”

“Les administracions promouran que els productors només posin al mercat productes o serveis quan hagin garantit en el seu ecodisseny que han adoptat mesures necessàries per reduir al mínim el seu impacte ambiental”.

Doncs la nova Llei Catalana haurà de superar tots els dèficits d'aquesta llei estatal i redactar i fer aplicar una Llei de Prevenció de residus transformadora i necessària per afrontar l'emergència ambiental i climàtica i posar fre a l'augment de les externalitats que causa aquest model insostenible.

Valoració que fem de la Llei estatal:

1. Prevenció de residus:

- Amb les possibles excepcions d'aplicació de la Jerarquia hi ha un risc molt important amb les excepcions que puguin comportar una variació en el compliment de la Jerarquia si es justifica per un enfoc diferent d'un ACV i que ho fa viable.
- Els objectius son insuficients i considerem que com a mínim, s'haurien de reduir en pes i toxicitat:
 - En 2025, un 20% respecte als generats en 2010.
 - En 2030, un 30% respecte als generats en 2010.
- S'hauria d'establir objectius específics de reducció per a productes com: envasos, RAEE, joguines, voluminosos, tèxtil sanitari, joguines, equipament d'oci i esport i de la fracció resta d'1kg/habitant/any al 2030.
- No veiem mesures específiques per un canvi de model de producció, consum i de mercat necessàries per afrontar el repte de prevenció de residus que planteja la Directiva de Residus.
- En definitiva no s'hauria de posar al mercat cap producte que no sigues reutilitzable, reparable, fàcilment reciclable o compostable

2. Recollida separada i preparació per a la reutilització.

- En la majoria d'actuacions previstes es diu que "es fomentarà, podrà i promourà" però no s'apliquen mesures, indicadors i objectius específiques per fer-ho.
- Haurien de contemplar objectius quantitatius específics de reutilització per a cada material o producte, i un calendari d'implementació de les actuacions d'1'5 anys de la publicació de la Llei.
- No fa prioritari el sistema de recollida no anònims porta a porta.
- La mesura d'un 20% de l'oferta de venda a granel o en envasos reutilitzables als comerços es insuficient. Caldria marcar objectius i mesures més ambicioses com prohibir les safates de plàstic o posar gravàmens importants.
- S'hauria de plantejar un calendari gradual i garantir, com a mínim, una línia d'envasos reutilitzables per a cada producte que es posi a la venda a cada establiment i establir l'estandarització d'envasos reutilitzablea.
- Positiu la prohibició del Bisfenol A, però deixa sense prohibir els altres Bisfenols S, F,B i els aftarats.

3. Pel que fa als residus orgànics: mesures insuficients:

- Hauria de posar-se un límit d'un màxim d'un 10% pel 2022 d'impropis a la brossa orgànica i reduir-ho gradualment.
- Objectiu específic del 75% mínim de recuperació dels bioresidus l'any 2025
- Als programes de gestió cal prioritzar la recollida de la brossa orgànica de qualitat
- Prioritzar el tractament dels bioresidus en plantes de compostatge aeròbiques amb criteris de proximitat i simplicitat
- Cal establir un certificat de qualitat del compost
- Els bioplàstics compostables (d'envasos i altres productes en substitució dels plàstics) es degraden amb més temps que la brossa orgànica, doncs no esta garantida la seva compostabilitat per això no haurien de destinar-se a les plantes de compostatge i biometanització, caldria estudiar fer-ne instal·lacions específiques.

- Els bioplàstics, inclosos els biodegradables i compostables, han d'estar subjectes a la RAP.
- Positiu que no es pugui utilitzar el material bioestabilitzat com a fertilitzant

4.- Reducció de l'impacte de productes de plàstic d'un sol ús al medi ambient. Mesures insuficients:

- La prioritat hauria de ser la substitució màxima dels envasos d'un sol ús per la venda a granel i per envasos reutilitzables (begudes, làctics, iogurts, producte fresc, ..)
- El risc de les substitucions d'alguns plàstics per d'altres materials biodegradables o fustes, cartró, ... es que son igualment envasos d'un sol ús i cal reduir-los dràsticament, siguin plàstics o d'altres materials perquè també poden comportar impactes ambientals importants i usos innecessaris de recursos.
- Les mesures previstes per reduir les safates o altres embolcalls alimentaris son insuficients caldria prohibir les bosses de plàstic i altres embolcalls de plàstic d'un sol ús.

5.- Sistema de Dipòsit, Devolució i Retorn (SDDR)

- Positiu que s'incorpori a la Llei, però s'allarga en el temps i es limitat a uns pocs productes
- S'allarga el temps per aplicar-los tot i conèixer les nombroses experiències d'arreu (inclosa a Catalunya la prova a Cadaqués) i les recomanacions de la Directiva 2018 que demostren la viabilitat econòmica, ambiental i de compliment efectiu de la RAP. Caldria que s'apliqués en un màxim de 2 anys des de l'aprovació de la Llei
- Caldria que incorpori els brics, les llaunes i el vidre. Caldria aplicar criteris i mesures concretes que afavorissin la reutilització d'envasos
- Caldria que s'incorporés també d'altres productes no envasos com: perillous domèstics, piles i fluorescents, aparells electrònics i d'informàtica.

6.- Responsabilitat estesa del productor. Aplicació insuficient:

- En diferents apartats veiem que no deixa clar que han d'assumir **el total** dels costos i la responsabilitat.
- En un termini màxim d'1'5 anys s'hauria d'aplicar la RAP a productes com: matalassos i voluminosos, tèxtil, higiene personal (tovallotes, tampons, compreses, bolquers,...), càpsules de cafè, productes perillous domèstics, paper i cartró, burilles, joguines, encenedors, embarcacions recreatives ... entre d'altres possibles.
- Cal que l'administració estableixi les bases de les autoritzacions dels SCRAP de manera que s'apliquin criteris de bonificacions o penalitzacions.
- Aplicar preus per mitjà d'eines com l'ecomodulació segons el disseny del producte: quan més eficient ambientalment menys pagarà aplicant l'ecodisseny als productes, garantint així que els productors posin al mercat productes reutilitzables, reparables, fàcilment reciclables i sense substàncies perillouses.
- Caldria incorporar al Real decret d'envasos que assumeixin també el 100% dels costos dels envasos triats als models de separació Humit-sec (Residu Mínim a Catalunya), ja que segons l'esborrany sols assumirien el 50%.

7.- Fiscalitat verda

Un cànon complex i que treu competències a Catalunya:

- Cànon no finalista que operarà com a impost o tribut cedit.

- Anul·la el cànon que ja existeix a Catalunya fa gairebé dues dècades.
- Vulnera les competències de Catalunya ja que la gestió del cànon serà estatal i caldrà que entre els dos Governos estableixin el sistema de gestió i retorn del cànon.
- L'1 de gener del 2023 serà obligatori la seva aplicació a tot el territori de l'estat. Catalunya haurà de reclamar i dissenyar la seves competències per garantir la seva autonomia plena.
- La seva aplicació es d'una gran complexitat: com la classificació del valor del cànon a pagar per moltes categories i a més preus diferents pels residus sortints de plantes de pretractament i dels residus de la fracció resta sense pretractament, entre d'altres.
- Manté el mateix criteri que el cànon català, contrari a la jerarquia que marca la UE, ja que els residus incinerats paguen la meitat del cànon que els abocats. El cànon hauria de tenir el mateix cost per l'abocament que la incineració. Positiu que incorpori el cànon a la coïncineració de residus.
- L'impost als envasos de plàstic no reciclat no es finalista. L'import de 0,45€/tn és totalment insuficient, hauria de gravar els envasos de plàstic amb material reciclat.

8.- Principi de proximitat

Aquest principi sempre es preveu des d'una òptica estatal, doncs limita les futures decisions en l'àmbit català.

9. Tractament finalista dels residus

Alguns aspectes positius però segons s'apliquin i es controlin:

- Contempla la incineració i coïncineració de residus com a sistema de tractament finalista. No preveu, com a Catalunya s'està plantejant, un calendari de tancament de les incineradores actuals, sorgit de moratòria de 2 anys per a noves instal·lacions .
- Positiu que no es permeti cremar la fracció vegetal agrícola .
- Que no es pugui destinar a incineració els residus susceptibles de reutilització i recuperació, es positiu, però cal recordar que a Catalunya es va aconseguir prohibir la incineració d'aquests residus després de presentar una ILP, però no s'està complint. Cal posar eines de transparència i traçabilitat rigoroses.

10.- Subproducte i fi de condició de residu

Hi ha el risc que també s'apliqui als CDRs o d'altres residus perillosos, no sotmesos a la normativa de residus, per a incinerar-los o exportar-los a d'altres països sense garanties de que es reciclin.

11.- Sòls contaminats

- Presenta una gran inseguretat jurídica i d'actuació donat que no queda clara l'assumpció dels costos en el cas que els propietaris dels sòls no es puguin trobar i responsabilitzar.
- No queda clar el sistema d'avaluació de risc ambiental i de salut, ni quins criteris i estàndards s'aplicaran perquè diuen que s'haurà de reglamentar.
- Caldria elaborar una guia d'avaluació del risc derivat de la contaminació del sòl que inclogués la perspectiva multifactorial de les disciplines associades i les condicions que haurien de complir les entitats habilitades per poder realitzar l'avaluació de risc.
- No es contempen els casos reiterats de sòls contaminats per abocaments i abocadors incontrolats en sol públic (com el cas dels abocadors de Cerdanyola de Can Carreras els afectats pel Centre Direccional, als quals l'ARC s'ha negat rotundament a declarar-los com a sòl contaminat).

Catalunya, 25 d'abril de 2022